

2024-04-16

Till konstitutionsutskottet

Den svenska klimatlagen ska säkerställa att vi når de klimatmål som är antagna av, och demokratiskt förankrade i, Sveriges riksdag. Klimatmålen har ett starkt folkligt stöd, och efterlevnaden är helt avgörande för vår framtid. Som en följd av regeringens nedskärningar i klimatpolitiken ökar nu dock utsläppen eftersom åtgärderna för att minska dem är både otillräckliga, och skjuts på framtiden. Det är därför inte oväntat att Klimatpolitiska rådet nyligen konstaterade att regeringens politik står i strid med klimatlagen.

Av Naturvårdsverkets klimatredovisning, som presenterades den 12 april 2024, konstaterades vidare att Sverige inte kommer nå några av de klimatmål som klimatlagen slår fast, inte heller EU målen, trots att regeringen gett sken av motsatsen i den klimatpolitiska handlingsplanen. Klimatpolitiska rådet var diplomatiska och kallade regeringens agerande missvisande - andra skulle kalla det lögn och medvetet vilseledande. Regeringens planerade och beslutade åtgärder når inte de klimatpolitiska målen såsom fastställda i klimatlagen; inte till 2030, inte till 2040 och absolut inte hela vägen till netto noll 2045, det framgår nu tydligt av Naturvårdsverkets redovisning. Det är fakta. Regeringens uttalanden om och beskrivning av klimathandlingsplanen om att den utgör en plan för hela vägen till netto noll år 2045 saknar med andra ord förankring i verkligheten. De antaganden och påståenden som regeringen gör i planen, med hänvisningar till bl.a. Naturvårdsverket, motsägs nu alltså av myndigheten själv.

Att Sverige inte når klimatmålen är till fullo regeringens ansvar och än så länge har vi, på gamla meriter, mycket goda förutsättningar att klara dem; Sveriges klimatarbete har länge varit världsledande, men detta har Tidöregeringens klimatpolitik nu effektivt satt stopp för. Regeringens agerande är uppenbart skadligt för Sverige, såväl i nutid som för kommande generationer som kommer att drabbas allvarligt av klimatförändringarna. Utsläppen känner heller inga nationsgränser, och Sverige har ett ansvar att minska växthusgasutsläppen såväl inför EU som inom ramen för en rad internationella konventioner och avtal. Dessa bryter nu regeringen emot med berätt mod. Konsekvenserna av detta kommer svenska skattebetalare att behöva stå för, såväl vad gäller böter för brutna åtaganden som för direkta kostnader för att hantera klimatförändringarnas effekter. Ansvaret skjuts med andra ord på kommande regeringar som kan komma att tvingas till sådana drastiska åtgärder som är svårligen genomförbara i ett demokratiskt samhälle, för att citera Magnus Nilssons (som lade grunden för regeringens utredare John Hasslers rapport).

Legalitetsprincipen är en grundsten i vårt konstitutionella system; redan av regeringsformens 1 kap. 1 § framgår att all offentlig makt utövas under lagarna. Detta gäller även regeringen. Klimatlagen är en instruktion till regeringen med syfte att värna klimat och miljö och att minska utsläpp av koldioxid och växthusgaser genom ett arbete baserat på vetenskaplig grund. Regeringen är skyldig att följa lagen – inte bara till form, men även till innehåll. Regeringen har med andra ord inget lagligt mandat att förvrida fakta och presentera utsläppsökningar som utsläppsminskningar. Eller att låstas som att man bedriver ett seriöst klimatarbete när man inte gör det. Det är dags att sluta sminka grisen, och tala klarspråk om att regeringens agerande står i strid med såväl klimatlagen som grundlagen. Naturvårdsverkets rapport är ännu en i raden av oberoende och vetenskapligt förankrade analyser som visar på detta.

Mot bakgrund av detta vill jag att konstitutionsutskottet granskar regeringens agerande. Detta innefattar såväl det ansvariga statsrådet, klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari, som statsminister Ulf Kristersson som ytterst ansvarig för regeringen.

Rickard Nordin

Riksdagsledamot (C)